

המקומון - העדכון היומי לרשויות המקומיות

אחריותה של רשות מקומית בגין נזקי הצפה

תא (קריות) 26251-03-14 מחמוד בדארנה נ' מועצה מקומית עראבה
תא (נת') 32605-11-17 אינה בראנץ' נ' מנורה מבטחים חברה לביטוח בע"מ

לאחרונה ניתנו שני פסקי דין בסוגיית אחריות הרשות המקומית בגין נזקים שנגרמו כתוצאה מהצפות שמקורן בגשמים.

בתביעה שהוגשה נגד מ.מ. עראבה (בדראנה נ' מ.מ. עראבה) נתבעה המועצה בגין נזקים שנגרמו לבית שנבנה במדרון כתוצאה מהצפות. המועצה טענה מצדה שתי טענות הגנה עיקריות. הראשונה כי בניית הבית ללא ניקוז מתאים ותוך הסבת המרתף למגורים גרמה להצפה והשנייה שמדובר ב"כח עליו" שכן ירדה כמות גשמים חריגה באותה שנה. בית משפט השלום דחה את טענות המועצה המקומית ברובן (תוך שהוא קובע כי לתובעים אשם תורם בשיעור 20% בגין אי ביצוע פתרונות ניקוז בשטחם והסבת המרתף למגורים ללא היתר).

ראשית קבע בית המשפט בנוגע לאחריות הרשות המקומית כי "לטעמי לא יכולה להיות מחלוקת שרשות מקומית, ביוזמה כי נוצרה בעיה של ניקוז מי הגשמים בשטח שיפוטה, אשר יכול להביא לזרימת מי גשמים באופן מרוכז לאזור מסויים ולגרום להצפות, מחויבת לפעול לפתרון הבעיה. אני סבורה שחובתה של רשות מקומית במקרה כזה... חייבת לפעול לקדם פתרון לבעיה שנוצרה. אין בכך לקבוע את היקף חובתה זו, ובאיזה נסיבות היא תצא ידי חובתה באם יתברר כי צדדים אחרים מכשילים את יישום הפתרון המוצע, ובוודאי שאין בכך לקבוע כי היא חייבת גם לשאת בעלות הפתרון בכל מקרה, אולם אני קובעת כי החובה לקדם פתרון כזה מוטלת לפתחה כרשות מקומית".

במקרה דנן נקבע, כי המועצה המקומית לא הוכיחה כי קידמה פתרון כנדרש למרות העובדה שידעה על הבעיה. בעניין זה חשוב לציין כי ביהמ"ש קבע ש"מאחר והמידע המלא מצוי בידי הנתבעת אני סבורה כי היא לא עמדה בנטל המוטל עליה לשכנע כי נקטה בכל האמצעים הסבירים, קודם לאירוע ההצפה". עוד נקבע, כי העובדה שזמן מה לאחר הארוע הצליחה הנתבעת להעביר קו ניקוז חדש ותומך לקולטן מי הגשמים, הצביע על כך שהפתרון היה מונח לפתחה.

טענתה הנוספת של הנתבעת כנגד חיובה היה, כאמור, כי הגשמים שירדו באותם ימים היו בכמות חריגה ולפיכך יש לראותם כ"כוח עליון" שלא היתה לנתבעת האפשרות לצפות את ירידתם בכמות כזו, וממילא אין להטיל עליה חבות כלשהי הנובעת מירידת כמות גשמים כה חריגה במהלך פרק זמן קצר. ביהמ"ש דחה טענה זו בקובעו כי "בתי המשפט כבר קבעו, פעם אחר פעם, כי ירידת גשמים בכמות גדולה בתוך פרק זמן קצר, איננה ארוע יוצא דופן בישראל. גם באם הוא אינו מתרחש בכל חורף, אלא רק פעם בכמה שנים (במקרה זה לפי הנתונים שהובאו, פעם ב-15-10 שנים), אין לומר שאינו צפוי או שהוא בגדר "כוח עליון". מערכות התשתית של מדינת ישראל אמורות להיות ערוכות לקליטת מי גשמים, גם באם הם רבים ויורדים בפרק זמן קצר".

בתביעה שהוגשה נגד עיריית נתניה (בראנץ' נ' מנורה) נתבעו נזקים למכונית שנגרמו אגב הצפה (כאשר מי הגשמים הגיעו עד לגובה מכסה המנוע של הרכב). באותו מקרה תבעו בעלי הרכב את חברת הביטוח וחברת הביטוח הגישה הודעת צד ג' נגד העירייה. העירייה בכתב הגנתה טענה כי היא עשתה כל שנדרש וכי טיפלה באופן שוטף בתחזוקת מערכת הניקוז ומכינה אותה לקראת החורף אלא שהאירוע היה אירוע נדיר שלא ניתן היה לצפותו.

בית המשפט עמד על העובדה כי החובה לדאוג לניקוז מוטלת על הרשות המקומית בפקודת העיריות וכי חובת הזהירות המושגית והקונקרטי של העירייה כלפי בעלי רכבים נקבעה זה מכבר בפסיקה. ואולם, "ברור כי חובתה של העירייה למניעת הצפות של המרחב הציבורי אינה בגדר אחריות מוחלטת, אלא שעל העירייה לנקוט באמצעים סבירים על מנת למנוע הצפה. כלומר, יש לערוך איזון בין החובה הסטטוטורית של העירייה לדאוג לניזוק הרחובות לבין הפעילות הכלכלית של הגוף השלטוני והאמצעים העומדים לרשותו. מכאן, השאלה האם עמדה או לא עמדה הנתבעת בחובתה הסטטוטורית אינה נבחנת לפי מבחן התוצאה (דהיינו, עצם אירוע ההצפה) אלא לפי מבחן השתדלות, כלומר - האם העירייה, על סמך המשאבים הקיימים לה, השתדלה באופן סביר לעמוד בחובתה לעניין ניקוז הרחובות". ובהמשך נקבע: "הכרעה באחריות הנתבעת לנזקי ההצפה הינה פועל יוצא של "מקבילית כוחות" בין שכוחות האירוע לבין האמצעים שנקטה העירייה למניעת הצפות, כך ככל שמדובר באירוע חריג ונדיר שגרם את נזק ההצפה הנטל על העירייה יהיה קטן יותר ואילו ככל שמדובר באירוע שגרתי וצפוי הנטל על העירייה להראות כי האמצעים שנקטה אכן היו סבירים למרות שבכל זאת נגרמה הצפה יהיה כבד יותר".

לאור האמור בחן ביהמ"ש ראשית את שכוחות האירוע. המומחה קבע כי שכוחות אירוע גשם כזה הינה כפעם בשנתיים. נקבע כי שכוחות זו אינה נדירה. בנסיבות אלה נדרש ביהמ"ש לבחון האם טיפלה העירייה כראוי בניקוז. בימ"ש קבע, כי העירייה לא הוכיחה כי עשתה את כל הנדרש לשם מניעת הצפות, במיוחד כאשר היה ידוע שהאזור היה מועד לכך. לאור האמור התקבלה הודעת צד ג' (בעניין זה) נגד העירייה.

"אין מחלוקת כי לשכוחות

האירוע

חשיבות

ביחס

לאמצעים

הסבירים

אשר על

הנתבעת היה

לנקוט על

מנת למנוע

את ההצפה.

כך בקצה

האחד, היה

ומדובר

באירוע אשר

שכוחות

נדירה, הרי

נדירות

קיצונית של

האירוע יש

בה לפטור

כליל את

הנתבעת

מהאחריות

לנזקים

שנגרמו עקב

האירוע

הנדיר".

תא 32605-11-17
בראנץ' נ' מנורה
(עיריית נתניה)